

Wat betekent ESG?

ESG is een Engelstalig acroniem voor 'Environment' (E), 'Social' (S) en 'Governance' (G). Een ESG beleid omvat dus objectieven en monitoring tools om de impact van onze handelingen op het milieu, op de maatschappij en op goed bestuur positief te maken en bij te sturen waar nodig. Met behulp van een ESG beleid kunnen mensen, milieu en maatschappij meer in evenwicht gebracht worden waardoor de aarde niet uitgeput raakt. Leo Stevens is ervan overtuigd dat een ESG duurzaamheidsbeleid waardevol is en bijdraagt tot het toekomstig succes van zowel ons beleggingsproces als van de algemene werking van onze organisatie.

Hoe wordt het ESG beleid geïmplementeerd in het beleggingsproces?

Beleggingen kunnen aan duurzaamheidsrisico's onderhevig zijn. Duurzaamheidsrisico's zijn gebeurtenissen of situaties op het gebied van milieu (E), maatschappij (S) of goed bestuur (G) die, als ze zich voordoen, een (wezenlijke) negatieve impact kunnen hebben op de waarde van de beleggingen. Duurzaamheidsrisico's vormen bijgevolg een belangrijk financieel risico waarmee rekening gehouden moet worden om de risico-gewogen rendementen van beleggingen op lange termijn te verbeteren.

Er zijn drie soorten duurzaamheidsrisico's:

- Milieurisico (E): het risico dat de waarde van de belegging een negatief effect ondervindt van milieugebeurtenissen of -omstandigheden. Men kan dit meten aan de hand van belangrijke indicatoren zoals uitstoot van broeikasgassen, efficiënt gebruik van energie, productie van afval, impact op biodiversiteit, ...
- Sociaal risico (S): het risico dat de waarde van de beleggingen een negatief effect ondervindt van sociale gebeurtenissen of omstandigheden. Aandachtspunten zijn hier de sociale diversiteit, cohesie en integratie, arbeidsverhoudingen, investeringen in menselijk kapitaal, ...
- Ondeugdelijk bestuur risico (G): het risico dat de waarde van de beleggingen een negatief effect ondervindt van gebeurtenissen of omstandigheden die voortkomen uit geen goede bestuurspraktijken. Men kijkt hier vooral naar de bestuursstructuren, werknemerstevredenheid en -verloop, beloningsstructuur, ...

Het ESG beleid van Leo Stevens tracht duurzaamheidsrisico's te identificeren en te beheersen. Het ESG beleid bestaat uit een 'exclusie beleid' en een 'integratiebeleid'. Beide delen zijn geïntegreerd in het besluitvormingsproces voor al onze beleggingen. Het volledige ESG beleid wordt gevolgd bij de selectie van al onze beleggingen (aandelen, obligaties, beleggingsfondsen, trackers, gestructureerde producten, enzovoort) in volgende dienstverleningen: "discretionair beheer van cliëntportefeuilles", "vermogensbegeleiding van cliëntportefeuilles", "beheer van LS Value Equity fondscompartimenten". Het ESG beleid is niet van toepassing op orders die cliënten op volledig eigen initiatief doorgeven aan Leo Stevens.

De Beursvennootschap streeft, naar beste vermogen, om een ESG beleid te definiëren dat ten volle het wetgevend kader reflecteert. Door de complexiteit en het evolutief karakter van de huidige Europese regelgeving en de onvolledigheid van beschikbare productgegevens is dit evenwel een uitdaging, en kan verwacht worden dat het ESG beleid de volgende jaren evolueert en nog zal worden verfijnd, mee ook rekening houdend met toekomstige regelgeving.

Eén van de effecten van de huidige ESG regelgeving is dat de mogelijkheid tot productdiversificatie binnen een beleggingsportefeuille beperkt wordt, waardoor het concentratierisico toeneemt. Ook dat is een factor die de Beursvennootschap mee in rekening neemt, en waar de Beursvennootschap steeds het belang van de Cliënt voor ogen houdt.

Exclusie beleid

Het exclusiebeleid maakt het mogelijk beleggingen te controleren en uit een selectie te filteren om zodanig duurzaamheidsrisico's die zich op korte termijn kunnen realiseren te weren. Wanneer een korte termijn duurzaamheidsrisico gerealiseerd wordt kan dit een aanzienlijke reële negatieve impact hebben op de waarde van de beleggingen van het respectievelijk compartiment. Denk hierbij aan bijvoorbeeld eventuele boetes die toegekend worden aan ondernemingen bij het niet naleven van milieuwetgeving en de reputatieschade die daarmee gepaard gaat.

Via een proces van negatieve screening sluit Leo Stevens & Cie effecten uit die zijn uitgegeven door, maar niet beperkt zijn tot:

- bedrijven die voorkomen op de exclusielijst van het Noorse Government Pension Fund Global : <https://www.nbim.no/en/the-fund/responsible-investment/exclusion-of-companies/>
Bedrijven kunnen door deze fondsbeheerder worden uitgesloten als er een onaanvaardbaar risico is waar het bedrijf aan bijdraagt of verantwoordelijk voor is:

- ernstige of systematische schendingen van mensenrechten;
- ernstige schendingen van individuele rechten in oorlogs- of conflictsituaties;
- de verkoop van wapens aan staten in gewapende conflicten die de wapens gebruiken op manieren die ernstige en systematische schendingen van de internationale regels voor het voeren van vijandelijkheden vormen;
- de verkoop van wapens of militair materieel aan staten die onderworpen zijn aan beleggingsbeperkingen op staatsobligaties;
- ernstige milieuschade;
- handelingen of nalatigheden die op geaggregeerd bedrijfsniveau leiden tot onaanvaardbare uitstoot van broeikasgassen;
- grove corruptie of andere ernstige financiële misdrijven;
- bijzonder ernstige schendingen van fundamentele ethische normen.
- bedrijven die controversiële wapens produceren, gebruiken of bezitten, met inbegrip van clustermunities en antipersoonsmijnen, submunitie en/of inerte munitie en bepantsering van verarmd uranium of elk ander industrieel uranium, tabaksproducenten, kansspelen. Hierbij worden deze bedrijven getoetst aan normen die Leo Stevens & Cie belangrijk vindt. Indien deze niet overeenstemmen zal een investering in dergelijke bedrijven niet weerhouden worden. De gehanteerde normen baseren zich op maximum % omzet gegenereerd door de bovenvermelde activiteiten (zowel uit productie als verkoop):
 - controversiële wapens: geen investering in producenten van controversiële wapens, max 5% omzet uit wapen gerelateerde productie en verkoop (onderdelen van wapens)
 - tabaksproducenten: max 5% omzet uit productie of trading
 - kansspelen: max 5% omzet uit kansspelen, indien voldaan aan wettelijke voorwaarden
- bedrijven die op Belgische, Europese en internationale sanctielijsten voorkomen.

Integratiebeleid

Het besluitvormingsproces van Leo Stevens bestaat eerst uit een diepgaande financiële analyse van een weerhouden belegging. Elke potentiële belegging wordt beoordeeld op het gebied van solvabiliteit, concurrentieel voordeel en cyclisch karakter. Een mogelijk financieel interessante belegging wordt vervolgens geëvalueerd en gescoord op haar ESG kwaliteiten. Een belegging ontvangt daarbij een ESG score van 1 tot 5, waarbij 1 het meest gunstige resultaat inhoudt en 5 het meest ongunstige (3 is neutraal). Bedrijven met een slechte ESG score verhogen bijgevolg het beleggingsrisico en beïnvloeden daardoor de 'risk/return' negatief.

Voor deze ESG analyse doet Leo Stevens enerzijds beroep op informatie van externe analysebureau's zoals Sustainalytics en anderzijds op informatie die door het uitgevende bedrijf zelf ter beschikking wordt gesteld. De Beursvennootschap is daarbij niet in de mogelijkheid om de door externe analysebureaus en door het uitgevende bedrijf aangereikte data onafhankelijk te verifiëren, en draagt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud daarvan.

Als basis gebruiken we de beschikbare ESG scores, aangeleverd door Sustainalytics. Deze score is een getal tussen 0 en 100, en geeft de mate aan waarop ESG factoren een materiële financiële impact kunnen hebben op de waarde van een bedrijf. Een hoge score weerspiegelt een hoog risico. Deze risico scores worden vertaald naar interne ESG scores volgens de volgende parameters:

Sustainalytics ESG risico score	Verwaarloosbaar		Laag		Gemiddeld		Hoog		Ernstig
	<=5	5<X<=10	10<X<=15	15<X<=20	20<X<=25	25<X<=30	30<X<=35	35<X<=40	
Interne ESG score	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5

De analisten voeren hierna zelf een analyse uit of deze ESG score overeenstemt met hun visie op basis van de sectorcarakteristieken en kennis van het bedrijf. Het is dan ook mogelijk dat de analisten de score aanpassen indien ze dit noodzakelijk achten. Sustainalytics herevalueert de scores minstens 1x per jaar op basis van bedrijfsinformatie en contacten en aan de hand hiervan herbekijken we onze eigen scores. Echter tussentijdse incidenten of controverses kunnen aanleiding geven tot een snellere aanpassing van de score.

In het ESG beleid voor de dienstverleningen "discretionair beheer van cliëntportefeuilles", "vermogensbegeleiding van cliëntportefeuilles", en "beheer van LS Value Equity fondscompartimenten" worden beleggingen met een ESG score 4.5 en 5 geweerd en beleggingen met ESG score 4 gemeden. Deze benadering vertaalt zich in de volgende **ESG heat map**:

Standaard beheer & LS Value									
	Laag risico				Gemiddeld		Hoog risico		
ESG	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5

Om dit selectieproces te staven geeft Leo Stevens & Cie 4 concrete voorbeelden:

1. **Microsoft – ESG score 2.5:**

Microsoft krijgt van Sustainalytics een ESG risico score van 15.24. Dit stemt overeen met een interne ESG score van 2.5. Het bedrijf heeft gedetailleerde CSR richtlijnen (corporate social responsibility), die worden onderverdeeld in 3 subcategoriseren: "protecting our planet", "strengthening communities" en "empowering people".

Environment	Microsoft is sinds 2012 wereldwijd koolstofneutraal en heeft zich ertoe verbonden om tegen 2030 koolstofnegatief te zijn. Het bedrijf verricht experimenten om het energieverbruik terug te dringen. Vb. Microsoft heeft servers die zeer veel energie nodig hebben. Om dit energieverbruik terug te dringen is Microsoft gestart met een nieuw project, waarbij het bedrijf enkele van haar servers in de oceaan gelegd heeft (bij de kust van het Verenigd Koninkrijk) teneinde "cool" te blijven.
Social	De genderdiversiteit bedroeg volgens MSCI 41% in 2020 op bestuursniveau (tegenover het sectorgemiddelde van de MSCI ACWI van 23,67% in datzelfde jaar).
Governance	Microsoft volgt het principe van "één aandeel, één stem", waardoor het zich onderscheidt van veel sectorgenoten, waar oprichters onevenredig veel stemrecht hebben in verhouding tot hun economisch belang.

2. **ASML – ESG Score 2:**

ASML heeft een Sustainalytics ESG score van 10.91 wat overeenstemt met een interne ESG score van 2.

Ecologie	Tegen 2025 wil ASML het energieverbruik per "wafer" van hun toekomstige generatie EUV systemen met 60% verminderen (in vergelijking met de NXE:3400). Het absolute energieverbruik van de machines is al gedaald, terwijl de productiviteit aanzienlijk is toegenomen.
Social	Het personeelsverloop bij de onderneming bedraagt 5,4%. Dit is lager dan het sectorgemiddelde van 8,0% (MSCI). Het bedrijf biedt vele opleidingsmogelijkheden en werknemersvoordelen.
Governance	ASML heeft een volledig onafhankelijke raad van bestuur en geen controlerende aandeelhouder. Het bedrijf volgt het 'one share one vote' beleid, dat helpt de economische belangen van de aandeelhouders en hun stemrecht op één lijn te brengen.

3. **EXXONMobil – ESG Score 4.5 - Gemeden:**

ExxonMobil krijgt van Sustainalytics een hoge ESG risico score van 36.47, wat overeenstemt met interne score van 4.5. Dit aandeel wordt gemeden.

4. **Las Vegas Sands Corp – Uitgesloten:**

Het beleggingsproces van Leo Stevens & Cie sluit beleggingen in tabak, wapens en kansspelen uit. Las Vegas Sands Corp krijgt geen score en wordt a priori uitgesloten.

Hoe vertaalt het ESG beleid van Leo Stevens zich naar MiFID duurzaamheidsvoorkeuren?

Voor **cliënten die geen MiFID duurzaamheidsvoorkeuren hebben**, wordt **het ESG beleid toegepast** van Leo Stevens. Voor elke cliëntportefeuille die discretionair beheerd wordt en voor elk compartiment van het LS Value fonds zijn daarbij volgende vaststellingen van toepassing:

- 1) Beleggingen in ecologisch duurzame beleggingen in de zin van de EU Taxonomie Verordening
 - De Beursvennootschap kan rekening houden met de criteria van de EU Taxonomie Verordening. Echter, in de huidige stand van de EU Taxonomie Verordening zal de Beursvennootschap voorlopig eerder rekening houden met de criteria onder 2) en desgevallend 3) hieronder, dit onder voorbehoud van de vervollediging van de EU Taxonomie Verordening.
- 2) Beleggingen in duurzame beleggingen in de zin van de SFDR
 - Als gevolg van het beschreven ESG beleid vallen alle compartimenten (Equity Global, Equity DBI, Equity Small and Midcap) van het LS Value fonds onder Artikel 8 van de SFDR regelgeving.
 - Wanneer voor een discretionair beheerde beleggingsportefeuille of voor een LS Value compartiment in fondsen en trackers belegd wordt, dan zullen dit steeds Artikel 8 of Artikel 9 producten zijn.
 - Hetzelfde ESG beleid waardoor alle compartimenten van het LS Value fonds als Artikel 8 producten beschouwd worden in de zin van de SFDR regelgeving, wordt toegepast op alle beleggingen in cliëntportefeuilles die door Leo Stevens discretionair beheerd worden.
 - Niet alle financiële instrumenten vallen in de scope van de SFDR regelgevingen. Basis instrumenten zoals aandelen, gestructureerde producten en obligaties vallen hier niet onder. Op deze effecten kan dus geen Artikel 8 of Artikel 9 etiket gekleefd worden. Een discretionair beheerde cliëntportefeuille alsook ieder LS Value compartiment kan volledig, deels of helemaal niet in individuele aandelen, gestructureerde producten en obligaties belegd zijn. Om die reden worden er geen minimum percentages voor beleggingen in Artikel 8 of Artikel 9 producten naar voren geschoven.
- 3) Houden beleggingen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?
 - De Beursvennootschap kan eveneens rekening houden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Voor **cliënten die wél MiFID duurzaamheidsvoorkeuren hebben maar die zelf niet concreet willen bepalen**, biedt Leo Stevens een **“duurzaam” portefeuillebeheer** kenmerk aan. Dit beheerkenmerk houdt in:

- 1) Beleggingen in ecologisch duurzame beleggingen in de zin van de EU Taxonomie Verordening
 - De Beursvennootschap kan rekening houden met de criteria van de EU Taxonomie Verordening. Echter, in de huidige stand van de EU Taxonomie Verordening zal de Beursvennootschap voorlopig eerder rekening houden met de criteria onder 2) en desgevallend 3) hieronder, dit onder voorbehoud van de vervollediging van de EU Taxonomie Verordening.
- 2) Beleggingen in duurzame beleggingen in de zin van de SFDR
 - Wanneer voor een discretionair beheerde beleggingsportefeuille of voor een LS Value compartiment in fondsen en trackers belegd wordt, dan zullen dit steeds Artikel 8 of Artikel 9 producten zijn.
 - Omdat er ook belegd wordt in financiële instrumenten zonder SFDR etiket (zoals individuele aandelen, obligaties en gestructureerde producten) worden er geen minimum percentages voor Artikel 8 of Artikel 9 producten naar voren geschoven.
 - De lat bij het gehanteerde ESG beleid wordt voor “duurzaam” portefeuillebeheer aanzienlijk hoger gelegd. De maximaal toegestane ESG score voor iedere belegging is 3 (zie ESG heat map supra). Alle beleggingen met een hogere score worden geweerd.
- 3) Houden beleggingen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?
 - De Beursvennootschap kan eveneens rekening houden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Wat is het ESG beleid van Leo Stevens buiten het beleggingsproces?

Verantwoord ondernemen zit al jarenlang 'onbewust' in ons DNA. Wij zijn er immers van overtuigd dat duurzaam ondernemen meer een attitude kwestie is dan het behalen van een formeel label. Duurzaam gedrag en economisch succes zijn namelijk onlosmakelijk met elkaar verbonden. De focus op winst op korte termijn stemt noch overeen met onze ondernemersidentiteit, noch met onze bedrijfswaarden. Als familiebedrijf is ons doel al verschillende generaties lang economische, ecologische en sociale ontwikkelingen met elkaar te verzoenen en de behoeften van alle belanghebbenden centraal te stellen in onze activiteiten.

Maar de voorbije jaren hebben we ook stappen gezet om die ongeschreven attitude om te zetten naar een 'bewust' duurzame bedrijfsstrategie. Dit zien we als onze verantwoordelijkheid ten aanzien van onze cliënten, medewerkers en de maatschappij. En daarbij koesteren we grote ambities. Maar het hebben van ambities alleen, is zeker niet voldoende. Ze moeten ook omgezet worden in concrete daden. Daarom hebben we onze ambities vertaald in een meerjarenplan dat we tegen 2030 wensen te realiseren.

Aangezien we als financieel bedrijf veel minder impact hebben op het milieu (E), spitst ons ESG beleid zich voornamelijk toe op de "S" (maatschappij) en de "G" (goed bestuur). Het ESG beleid van Leo Stevens richt zich op 5 pijlers, met 18 daaruit voortvloeiende concrete doelstellingen:

- 1) **Binnen het bedrijf**
We besteden enorm veel aandacht aan Goed bestuur & Ethiek (G&E). Dit uit zich in een eenduidige bedrijfscultuur, de goede naleving van een deontologische code en van interne procedures en externe regelgeving. Dit alles met als gemeenschappelijk doel ons gedrag te sturen in lijn met onze waarden.
- 2) **Voor onze cliënten**
We innoveren voortdurend op het vlak van duurzaam beleggen en zullen gestaag ons duurzaam productaanbod verder uitbreiden. Wat betreft rapportering zal de ESG score geïntegreerd worden in onze online tool LS Connect en in de trimestrieel gewaardeerde overzichten. Ook innovatie op technologisch vlak en een verder doorgedreven digitalisering krijgen bijzondere aandacht. Het geheel van die uitwerkingen zal er voor zorgen dat de dienstverlening naar onze cliënten continu blijft verbeteren.
- 3) **Ten aanzien van de maatschappij**
We gaan een duurzaamheidsdialoog aan met al onze stakeholders. We blijven synergiën zoeken met gelijkgestemden (trust circles) en participeren mee in innovatieve duurzaamheids- en impactinitiatieven. Een aankoopbeleid, met screening en keuze van leveranciers die zichzelf strenge normen inzake duurzaamheid opleggen, en het stimuleren van financiële geletterdheid zijn hiervan enkele voorbeelden. Dit leidde in het verleden onder meer tot de uitgave van twee boeken die door Ingrid Stevens geredigeerd werden: "Financiële Levensvragen" en "Financiële Zorgvragen". Beide boeken kregen veel weerklank omwille van hun maatschappelijk relevant engagement. Steun aan liefdadigheidsorganisaties zit eveneens diep geworteld in onze cultuur.
- 4) **Toewijding aan onze medewerkers**
Onze werknemers zijn de ruggengraat van het bedrijf. Hier streven we er naar om een aantrekkelijke en inspirerende werkgever te zijn die de beste talenten aantrekt en behoudt. Dit doen we door hen de mogelijkheid te bieden zich te ontplooiën en te groeien in het bedrijf, gekoppeld aan opleidingskansen en talentontwikkeling. Ook genderevenwicht en -diversiteit, aandacht voor een goede werk-privébalans en een positief gevoel van welzijn op het werk blijven onze volle aandacht genieten. Een op respect, waardering en vertrouwen gebaseerde samenwerking vormt de kern van onze bedrijfscultuur.
- 5) **Voor de planeet**
Wij hebben een verantwoordelijkheid om het leefmilieu te beschermen. Tegen 2030 willen we daarom concreet de CO2-voetafdruk en het energieverbruik per medewerker drastisch verlagen door o.a. in te zetten op duurzame mobiliteit en energie. Ook het terugdringen van onze papierconsumptie, het vermijden van plastic, maar bijvoorbeeld ook de aankoop van 'refurbished' kantoormeubilair staan op het agenda.

Het 2030 ESG beleid van Leo Stevens werd in 2021 goedgekeurd door haar Raad van bestuur. Haar implementatie wordt opgevolgd waarbij jaarlijks verslag wordt uitgebracht aan alle stakeholders (inclusief de cliënten) via het LS Focus magazine en in de toekomst ook via de website van de firma.